

บทที่ ๒

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ

การปฏิบัติศาสนกิจเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้นิสิตบรรพชิตที่สำเร็จการศึกษาภาคทฤษฎีแล้วจะต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย เป็นการปฏิบัติตามพุทธโอวาทที่ว่า

“จรณภิกขเว จาริกัม พุชชนหิตาย พุชชนสุขาย โลกานุกมฺปายอตถายหิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानัม แปรว่า ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”

ในการปฏิบัติศาสนกิจมหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ
- ๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจของมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการสร้างสังคมสุขภาวะ (กาย จิต สังคม และปัญญา) ตามแนวพระพุทธศาสนา
- ๓) เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาวะ (กาย จิต สังคม และปัญญา) และการพัฒนาสังคมในการปฏิบัติศาสนกิจให้กับพระนิสิตของของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๒ วิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๒.๑ วิสัยทัศน์แผนพัฒนานิสิต ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)

“นิสิตมีจิตอาสาและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ”

๒.๒.๒ วิสัยทัศน์การปฏิบัติศาสนกิจ

“นิสิตปฏิบัติศาสนกิจสื่อสารได้ ทำงานเป็น เน้นจิตสาธารณะ”

๒.๒.๓ นโยบายการปฏิบัติศาสนกิจ

กำหนดให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต รุ่นที่ ๖๓ เป็นปีแห่งการปฏิบัติงานเพื่อสนองงานกิจการคณะสงฆ์และนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยมีนโยบายการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

- ๑) สำรวจความต้องการของคณะสงฆ์ และทำความร่วมมือร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับคณะสงฆ์

- ๒) พัฒนาระบบ กลไก และกระบวนการงานการปฏิบัติศาสนกิจให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมสามารถตอบสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย
- ๓) กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจโดยคำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ในแต่ละส่วนภูมิภาค และมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในพื้นที่
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ภูมิปัญญาทางสังคมเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจ
- ๕) กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจในปีการศึกษา ๒๕๖๐ เสนอการปฏิบัติปฏิบัติในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจที่มีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
- ๖) การพัฒนารูปแบบและกระบวนการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของหลักสูตรประกาศนียบัตรการปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๒.๔ ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และกลยุทธ์การปฏิบัติศาสนกิจ

ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ	กลยุทธ์การปฏิบัติศาสนกิจ
พัฒนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ	๑) พัฒนาระบบงานด้านการปฏิบัติศาสนกิจ ๒) ขับเคลื่อนการทำงานด้วยเทคโนโลยี ๓) เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการปฏิบัติศาสนกิจให้เข้มแข็ง

๒.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัดการปฏิบัติศาสนกิจ

การปฏิบัติศาสนกิจมีเป้าหมายและตัวชี้วัด ดังนี้

ที่	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด KPI
๑	ผลการปฏิบัติศาสนกิจตามจำนวนโครงการที่กำหนด	ร้อยละ ๕๐
๒	ความพึงพอใจของผลการประเมินโครงการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจประกอบด้วย (๑) โครงการปฐมนิเทศนิสิต (๒) โครงการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจมีผลการประเมินไม่น้อยกว่า ๓.๕๑	ร้อยละ ๑๐๐
๓	คะแนนการประเมินโครงการปฏิบัติศาสนกิจทุกโครงการฯ มีผลคะแนนการประเมินอยู่ใน ระดับดีขึ้นไป	ร้อยละ ๒๐
๔	ได้ถอดองค์ความรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจตามวัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจ ๔ เรื่อง คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย	งานละ ๑ เรื่อง

๒.๔ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๔.๑ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) กำหนดให้นิสิตบรรพชิตที่มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย

๒) กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจ ๒ ลักษณะ คือ (๑) ปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่เจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณี มอบหมาย และ (๒) ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ

๓) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้อง ใส่ใจ ให้ความร่วมมือ และดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด

๒.๔.๒ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจ ๒ ลักษณะ คือ (๑) ปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักมอบหมาย และ (๒) ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการการปฏิบัติศาสนกิจตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยลักษณะโครงการฯ ที่เสนอจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และมีเป้าหมายของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถถอดรหัสความรู้นำไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน เชิงนโยบาย และเชิงวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่งได้จริง มีขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

๒.๔.๑.๑ การตรวจสอบคุณสมบัติและการยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) นิสิตตรวจสอบคุณสมบัติของตนเองตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
- ๒) นิสิตผู้ที่มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจต้องดำเนินการยื่นใบคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ พร้อมเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ๑ โครงการ (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด)
- ๓) ส่วนภูมิภาคให้ยื่นเสนอผ่านงานกิจการนิสิตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายและรวบรวมข้อมูลเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจให้ความเห็นชอบ

๒.๔.๑.๒ การเสนอโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) โครงการปฏิบัติศาสนกิจที่เสนอจะต้องมีลักษณะโครงการฯ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และมีเป้าหมายของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถถอดรหัสความรู้นำไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน เชิงนโยบาย และเชิงวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่งได้จริง

ตัวอย่างโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

- (๑) การสร้างศาสนทายาทในยุคปัจจุบัน
- (๒) การบริหารจัดการงานในกิจการคณะสงฆ์
- (๓) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน

- (๔) การสร้างสวัสดิการชุมชนเชิงพุทธ
- (๕) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- (๖) เทคนิคและวิธีการสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- (๗) รูปแบบและกระบวนการขับเคลื่อนศีล ๕ ในชุมชน
- (๘) โครงการวัดสร้างสุข (๕ ส.)
- (๙) การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรม-บาลี
- (๑๐) การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
- (๑๑) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนดอยหรือพื้นที่ภาคใต้
- (๑๒) การอนุรักษ์และปลูกป่าชุมชนสร้างสุข
- (๑๓) การอนุรักษ์โบราณสถานชุมชน**
- (๑๔) การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น**

๒) หัวข้อและเค้าโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ (ตามแบบฟอร์มที่กำหนด) ประกอบด้วย

- (๑) ชื่อโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ
- (๒) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนานิสิต

ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และนวัตกรรม ๙ ประการของนิสิตมหาวิทยาลัย

- (๓) หลักการและเหตุผล
- (๔) วัตถุประสงค์
- (๕) ขอบเขตการดำเนินงาน
- (๖) เป้าหมาย
- (๗) วิธีดำเนินงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ
- (๘) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- (๙) การประเมินผล
- (๑๐) ที่ปรึกษาโครงการ
- (๑๑) หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการทำงาน
- (๑๒) ภาคผนวก

๒.๔.๑.๓ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) นิสิตผู้มีความสมบัติปฏิบัติศาสนกิจเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด **ถ้าไม่เข้ารับการปฐมนิเทศถือว่าไม่ปฏิบัติศาสนกิจ** เว้นแต่มีเหตุผลจำเป็นและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ

๒) มหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจออกประกาศรายชื่อนิสิตผู้ที่มีสิทธิปฏิบัติศาสนกิจและแต่งตั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย หรือบุคคลที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร เป็นที่ปรึกษาปฏิบัติศาสนกิจ

๓) คณะกรรมการการปฏิบัติศาสนกิจส่งมอบนิสิตไปปฏิบัติศาสนกิจ

๔) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจเริ่มปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่นิสิตยื่นใบคำร้อง

๕) คณะกรรมการออกตรวจเยี่ยมและประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจ

๖) การย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ในระหว่างที่ปฏิบัติศาสนกิจ หากจำเป็นต้องย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าสำนัก ที่นิสิตจะย้ายไปปฏิบัติศาสนกิจสถานที่ใหม่ ทำหนังสือถึงเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจอยู่เดิมเพื่อขอตวนิสิต เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ให้นิสิตทำหนังสือขออนุมัติต่อคณะกรรมการ

๗) นิสิตต้องประเมินนิสิตประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจด้วยตนเอง โดยเจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณีและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบเดือนละ ๑ ครั้ง และเมื่อรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ จะต้องแนบผลการประเมินด้วยตนเองทุกครั้ง

๘) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ ต่อมหาวิทยาลัย (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด) มีหนังสือผ่านความเห็นชอบหรือรับรองจากเจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณีและที่ปรึกษา

๙) คณะทำงานตรวจรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติศาสนกิจครั้งที่ ๑ รวบรวมผลการปฏิบัติศาสนกิจเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

๑๐) คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑

๑๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ (ฉบับสมบูรณ์) ครั้งที่ ๒ ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด ประกอบด้วย

(๑) หน้าปก

(๒) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(๓) สารบัญ

(๔) บทที่ ๑ บทนำ

(๕) บทที่ ๒ วิธีดำเนินงาน

(๖) บทที่ ๓ ผลการดำเนินงานโครงการ

(๗) บทที่ ๔ การบูรณาการและการเกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อคณะสงฆ์และชุมชน

(๘) บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ

(๙) ภาคผนวก

๒.๔.๑.๔ การสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ และการประกวดผลงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจทุกรูปต้องเข้าร่วมการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- ๒) การประกวดบทความผลงานวิธีปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศ (Best practice) มหาวิทยาลัยจะคัดเลือกผลงานวิธีปฏิบัติการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศประเภทต่าง ๆ โดยกำหนดรางวัล ๒ ประเภท คือ (๑) รางวัลประเภทส่วนงาน (๒) รางวัลประเภทนิสิต และกำหนด ๒ ระดับ คือ (๑) รางวัลระดับยอดเยี่ยม (เหรียญทอง) (๒) รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน) ดังนี้

(๑) **รางวัลระดับยอดเยี่ยม (เหรียญทอง)** กำหนดให้มี ๑ รางวัลในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

(๒) **รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน)** ๔ รางวัลในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

๓) หลักเกณฑ์และวิธีการประกวดให้เป็นไปตามประกาศของของมหาวิทยาลัย

๒.๔.๒ แผนภาพที่ ๑ แสดงขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจ

